

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 33, LT-01506 Vilnius, tel. (8 5) 266 1400,
faks. (8 5) 266 1402, el. p. ministerija@sam.lt, <http://www.sam.lt>.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603472

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2022-10- Nr. (1.1.3-141) 10-

DĖL NUTARIMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, vykdydama Ministrės Pirmininkės pavedimus, įformintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanclerio 2022 m. rugsėjo 22 d. raštais Nr. S-2740 ir Nr. S-2744, ir įgyvendindama Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2022 m. rugsėjo 21 d. sprendimo Nr. SV-S-653 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1.3 ir 1.4 papunkčius, teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1857 ir Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo Nr. I-552 47 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto XIVP-1858“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Nutarimo projekte siūloma iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-1857 ir Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo Nr. I-552 47 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui XIVP-1858 (toliau – Projektai) ir pasiūlyti tikslinti Projektus atsižvelgiant į Nutarimo projekte pateiktus pasiūlymus.

Nutarimo projektu siūloma nustatyti, kad valstybės biudžeto lėšomis privalomuoju sveikatos draudimu draudžiami ne visi užsieniečiai, kuriems suteikta laikinoji apsauga Lietuvoje, o tik užsieniečiai, kuriems suteikta laikinoji apsauga Lietuvoje ir kurie yra asmenys iki 18 metų arba gaunantys Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytą senatvės pensiją arba neįgalumo ar šalpos kompensaciją, sukakus Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatyme nustatytą senatvės pensijos amžių ar pripažinus netekusiais 60 procentų ir daugiau darbingumo, arba senatvės ar neįgalumo pensiją pagal šalies, iš kurios pasitraukusiems asmenims suteikta laikinoji apsauga, teisės aktus, arba Lietuvos Respublikos arba šalies, iš kurios pasitraukusiems asmenims suteikta laikinoji apsauga, teisės aktų nustatyta tvarka yra pripažinti neįgaliaisiais (toliau – nepilnamečiai, neįgalieji bei gaunantys pensiją asmenys).

Kitiems užsieniečiams, kuriems suteikta laikinoji apsauga, turėtų būti užtikrinama būtinoji medicinos pagalba ir būtiniosios paslaugos.

Toks siūlymas teikiamas atsižvelgiant į tai, kad:

1) pagal Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 94 straipsnio 3 dalį užsieniečiai, kuriems suteikta laikinoji apsauga, laikinosios apsaugos laikotarpiu, be kitų teisių, turi teisę gauti Sveikatos sistemos įstatyme nurodytą valstybės laiduojamą (nemokamą) sveikatos priežiūrą (t. y. būtinąją medicinos pagalbą ir kitas būtinas asmens sveikatos priežiūros paslaugas, kurių nesuteikus paciento sveikatos būklė galėtų pablogėti tiek, kad jam prireiktų skubiosios medicinos pagalbos paslaugų (toliau – būtiniosios paslaugos), taip pat, atsižvelgiant į valstybės biudžeto galimybes, gauti receptinius vaistus sveikatos apsaugos ministro nustatytais atvejais, sąlygomis ir tvarka, socialines paslaugas, piniginę socialinę paramą nepasiturintiems gyventojams, išmokas vaikams, laidojimo pašalpą, slaugos ir priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinę kompensaciją, šalpos išmoką, gauti vienkartinę išmoką įsikurti gyvenamojoje vietoje savivaldybės teritorijoje, gauti mėnesinę kompensaciją atlyginimui švietimo teikėjui už vaiko, ugdomo pagal ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymą apmokėti, gauti paramą būstui įsigyti ar

išsineuomoti. Taigi visi užsieniečiai, kuriems suteikta laikinoji apsauga, turi teisę į visą kompleksą įvairių socialinės paramos priemonių bei būtinąją medicinos pagalbą ir būtinąsias paslaugas.

Tai atitinka 2001 m. liepos 20 d. Tarybos direktyvos 2001/55/EB dėl minimalių normų, suteikiant perkeltiesiems asmenims laikinąją apsaugą esant masiniam srautui, ir dėl priemonių, skatinančių valstybių narių tarpusavio pastangų priimant tokius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą (toliau – Direktyva) 13 straipsnio 2 dalies nuostatą, kad valstybės narės asmenims, kurie naudojami laikinąją apsaugą, sudaro galimybes gauti būtiną socialinės apsaugos paramą ir lėšų pragyvenimui, jeigu jie neturi pakankamai pajamų, taip pat sveikatos priežiūrai ir kad nepažeidžiant šio straipsnio 4 dalies nuostatų, būtina parama sveikatos priežiūrai apima bent skubiąją pagalbą ir būtiną ligos gydymą. Direktyvos 13 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad asmenims, kurie naudojami laikinąją apsaugą ir turi specialių poreikių, tokiems kaip nelydimi nepilnamečiai ar asmenys, buvę kankinti, išžaginti ar patyrę kitokį didelį psichologinį, fizinį ar lytinį smurtą, valstybės narės suteikia būtiną medicininę ar kitą paramą.

Pažymėtina, kad nepilnamečiams, neįgaliesiems bei gaunantiems pensiją asmenims paprastai reikalinga ne tik būtinoji medicinos pagalba ir būtiniosios paslaugos, tačiau ir kitos planinės asmens sveikatos priežiūros paslaugos, užtikrinančios jų poreikius (pvz., medicininės reabilitacijos paslaugos, profilaktiniai patikrinimai, ambulatorinės slaugos paslaugos namuose ir kt.) ir orų gyvenimą. Tačiau priešingai nei darbingo amžiaus asmenys, leidimą laikinai gyventi turintys nepilnamečiai, neįgalieji bei gaunantys pensiją asmenys, kuriems suteikta laikinoji apsauga, dėl savo amžiaus ir (arba) sveikatos būklės (neįgalumo) neturi galimybės arba turi ribotą galimybę dirbti ir tapti apdraustaisiais Sveikatos draudimo įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytu pagrindu. Todėl šiuos asmenis reikėtų drausti privalomuoju sveikatos draudimu valstybės biudžeto lėšomis. Vadovaujantis Sveikatos draudimo įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 2 punktu, leidimą laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje turintys užsieniečiai (išskyrus 6 straipsnio 1 dalies 5 punkte nurodytus asmenis), kurie dirba Lietuvos Respublikoje arba kurie dirbo Lietuvos Respublikoje ne trumpiau kaip 6 mėnesius ir yra įsiregistravę Užimtumo tarnyboje prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kaip bedarbiai, bei nepilnamečiai jų šeimos nariai yra draudžiamieji. Jie tampa apdraustaisiais, kai draudėjas arba jie patys pradeda mokėti privalomojo sveikatos draudimo įmokas (nepilnamečiai šeimos nariai apdraudžiami valstybės biudžeto lėšomis).

2) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. kovo 16 d. nutarimo Nr. 224 „Dėl laikinosios apsaugos Lietuvos Respublikoje užsieniečiams suteikimo“ 1.10 papunktyje nustatyta, kad kitas (minėtame nutarime nenurodytas) asmens sveikatos priežiūros paslaugas, nevirsijant privalomuoju sveikatos draudimu apdraustiems asmenims teikiamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų apimtį, jei to reikia dėl sveikatos būklės, turi teisę gauti nepilnamečiai, neįgalieji bei gaunantys pensiją asmenys;

3) valstybės biudžeto galimybes prisiimti įsipareigojimus sveikatos priežiūros ir kitų paslaugų laikinosios apsaugos gavėjams atžvilgiu.

Priėmus Įstatymų projektus, reikės papildomų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų nepilnamečių, neįgalių bei gaunančių pensiją užsieniečių, kuriems suteikta laikinoji apsauga, privalomojo sveikatos draudimo įmokoms laikinosios apsaugos laikotarpiu, tačiau jų sumą, atsižvelgiant į Rusijos Federacijos karinės agresijos prieš Ukrainą situaciją ir trukmę, tiksliai prognozuoti sudėtinga.

Remiantis Oficialiosios statistikos portalo duomenimis (<https://osp.stat.gov.lt/ukraine-dashboards>), 2022 m. spalio 27 d. iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinės agresijos prieš Ukrainą į Lietuvos Respubliką buvo pasitraukę (perkelti) beveik 69 tūkst. užsieniečių, iš jų nepilnamečiai ir vyresni nei 65 m. asmenys sudaro apie 28 tūkst. (nepilnamečiai – 24,8 tūkst., vyresni nei 65 m. – 3,3 tūkst., neįgalių bei 60–65 m. užsieniečių statistika nepateikta). Numatomas 2023 m. į Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetą pervedamos įmokos vienam apdraustajam, draudžiamam valstybės lėšomis, dydis metams – 537,7 Eur (6,98 proc. 12 (2021 m.) minimaliųjų mėnesinių algų (2021 m. 642 Eur) (Sveikatos draudimo įstatymo 16 straipsnio 2 dalis).

Atsižvelgiant į tai, valstybės biudžeto lėšų poreikis iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinės agresijos prieš Ukrainą į Lietuvos Respubliką pasitraukusių (perkeltų) nepilnamečių bei vyresnių nei 65 m. asmenų privalomajam sveikatos draudimui 2023 m. sudarytų ne mažiau kaip 15 mln. Eur (28 tūkst. asmenų x 537,7 Eur), jei į Lietuvos Respubliką pasitraukusių (perkeltų) nepilnamečių ir vyresnių nei 65 m. asmenų, kuriems suteikta laikinoji apsauga Lietuvos Respublikoje, skaičius išliktų toks pat.

Vadovaujantis Sveikatos draudimo įstatymo 6 straipsnio 5 dalies 3 punktu ir nutarimu Nr. 224, nuo 2022 m. kovo 3 d. iki šiol užsieniečių, kuriems suteikta laikinoji apsauga Lietuvos Respublikoje, asmens sveikatos priežiūros paslaugoms (visų lygių sveikatos priežiūros paslaugoms, medicininės reabilitacijos paslaugoms) išleista apie 13 mln. Eur valstybės biudžeto lėšų.

Pažymėtina, kad valstybės biudžeto lėšų poreikis visų iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinės agresijos prieš Ukrainą į Lietuvos Respubliką pasitraukusių (perkeltų) neįsidarbinusių (t. y. neapdraustų privalomuoju sveikatos draudimu) asmenų, kuriems suteikta laikinoji apsauga Lietuvos Respublikoje, privalomajam sveikatos draudimui 2023 m. sudarytų 24,7 mln. Eur (46 tūkst. asmenų x 537,7 Eur), jei į Lietuvos Respubliką pasitraukusių (perkeltų) neįsidarbinusių (t. y. neapdraustų privalomuoju sveikatos draudimu) užsieniečių, kuriems suteikta laikinoji apsauga Lietuvos Respublikoje, skaičius išliktų toks pat. Šioje pastraipoje nurodytų užsieniečių skaičius apskaičiuotas remiantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos skelbiama statistine informacija (prieiga <https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/socialine-integracija/lietuva-ukrainai/ukrainieciai-lietuvoje-statistika?lang=lt>), kad iki 2022 m. spalio 25 d. įsidarbino ir yra apdrausti privalomuoju sveikatos draudimu 19,4 tūkst. užsieniečių, pasitraukusių (perkeltų) iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinės agresijos prieš Ukrainą į Lietuvos Respubliką, ir 2022 m. lapkričio 3 d. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos duomenimis, kad dėl 947 užsieniečių dar nėra priimti sprendimai dėl laikinosios apsaugos suteikimo ir 2 630 užsieniečių prašymų išduoti leidimą laikinai gyventi laikinosios apsaugos pagrindu nagrinėjimas nutrauktas (t. y. 69 000 – 19 400 - 947 - 2 630) = 46 023).

Atsižvelgiant į išliekantį neapibrėžtumą dėl Rusijos Federacijos karinės agresijos prieš Ukrainą raidos ir iš Ukrainos pasitraukusių (perkeltų) asmenų, kuriems suteikta laikinoji apsauga, skaičiaus artimiausioje ateityje, papildomų finansinių įsipareigojimų prisiėmimas gali kelti riziką viešųjų finansų tvarumui. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2004 m. gruodžio 13 d. nutarime „Dėl kai kurių teisės aktų, kuriais reguliuojami valstybės tarnybos ir su ja susiję santykiai, atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir įstatymams“ yra pažymėjęs, kad pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją įstatymų leidėjas negali sukurti tokios teisinės situacijos, kai išleidžiamas įstatymas arba kitas teisės aktas, kuriam įgyvendinti reikia lėšų, bet jų neskiriama arba skiriama nepakankamai.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2013 m. gegužės 16 d. nutarime konstatavo, kad „Konstitucijos 53 straipsnio 1 dalies nuostata, kad įstatymas nustato piliečiams nemokamos medicinos pagalbos valstybinėse gydymo įstaigose teikimo tvarką, yra konstitucinė piliečių teisės nemokamai ir laiku gauti kokybišką gyvybiškai būtiną medicinos pagalbą valstybinėse gydymo įstaigose garantija, kurios įgyvendinimas turi būti užtikrintas iš valstybės biudžeto lėšų. Ši garantija nėra tapati teisei į sveikatos priežiūrą, kuri piliečiams, kaip ir kitiems asmenims, užtikrinama įgyvendinant Konstitucijos 53 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą valstybės priedermę rūpintis žmonių sveikata ir laiduoti medicinos pagalbą bei paslaugas žmogui susirgus. **Pažymėtina, kad valstybė gali prisiimti ir didesnius finansinius įsipareigojimus, negu implikuoja konstitucinė nemokamos medicinos pagalbos piliečiams garantija, tačiau, kaip minėta, tokiu atveju turi būti atsižvelgiama į valstybės finansines galimybes – kurios nėra ir negali būti beribės – ir paisoma konstitucinių vertybių pusiausvyros, socialinės darnos, atsakingo valdymo, kitų konstitucinių imperatyvų. Valstybės biudžetui negali būti užkraunama valstybės finansinių galimybių neatitinkanti našta, dėl kurios valstybė negalėtų įgyvendinti kitų savo funkcijų arba jai taptų daug sunkiau jas vykdyti.**“ Tame pačiame nutarime taip pat nurodyta, kad „šiam kontekste taip pat pažymėtina, kad, siekdamas užtikrinti sveikatos priežiūros prieinamumą visiems

neatsižvelgiant į asmens pajamas, įstatymų leidėjas *inter alia* gali tam tikrų socialiai jautriausių asmenų grupių privalomojo sveikatos draudimo našta perkelti valstybei, tačiau tai turi būti daroma atsakingai, neiškreipiant visuomenės solidarumo esmės, nepaneigiant asmens paskatų rūpintis savo sveikata ir pareigos pagal išgales prisidėti prie jos priežiūros finansavimo, – taigi taip, kad nebūtų pažeista socialinė darna, asmens ir visuomenės interesų bei atsakomybės pusiausvyra.“

Pažymėtina, kad Konstitucinis Teismas yra konstatavęs ir tai, kad diferencijuotas teisinis reguliavimas, taikomas tam tikroms vienodais požymiais pasižyminčioms asmenų grupėms, jeigu juo siekiama pozityvių, visuomeniškai reikšmingų tikslų arba jeigu tam tikrų ribojimų ar sąlygų nustatymas yra susijęs su reguliuojamų visuomeninių santykių ypatumais, savaime nelaikytinas diskriminaciniu; vertinant, ar pagrįstai yra nustatytas skirtingas reguliavimas, būtina atsižvelgti į konkrečias teisinės aplinkybes; pirmiausia turi būti įvertinti asmenų ir objektų, kuriems taikomas skirtingas teisinis reguliavimas, teisinės padėties skirtumai (2010 m. balandžio 20 d. sprendimas, 2010 m. birželio 29 d., 2012 m. vasario 6 d. nutarimai).

Nutarimo projektas skelbiamas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Teisės aktų projektų informacinės sistemos Projektų registravimo posistemėje (TAIS).

Nutarimo projektas teiktas derinti Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai, Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai. Pastaboms ir pasiūlymams aptarti 2022 m. spalio 6 d. organizuotas pasitarimas. Po pasitarimo patikslintas Nutarimo projektas suderintas darbo tvarka.

Nutarimo projektas patikslintas pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 1 pastabą. Teisės grupė 2022 m. spalio 14 d. išvadoje Nr. NV-2959 taip pat pasiūlė, siekiant ekonomiškumo principą atitinkančios teisėkūros ir vengiant nepagrįstai didelio Vyriausybės priimamų teisės aktų skaičiaus, apsvarstyti galimybę projektą sujungti su Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 32 ir 35 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1968“ projektu (TAIS Nr. 22-13163(2)). Projektai nesujungti (tam pritarta 2022 m. spalio 18 d. tarpinstituciniame pasitarime), nes:

- Nutarimo projektas turi būti priimtas skubiai, nes įstatymų projektų, dėl kurių teikiama Vyriausybės išvada, reikia skubiai, kad iš Ukrainos pasitraukusiems laikinosios apsaugos gavėjams būtų teikiamos visos reikalingos paslaugos (ne tik būtinoji pagalba ir būtiniosios paslaugos), apmokami kompensuojamieji vaistai ir kompensuojamosios medicinos pagalbos priemonės;
- Lietuvos Respublikos Seimo pavasario sesijoje numatomas Sveikatos draudimo įstatymo keitimo projektas dėl Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos ir teritorinių ligonių kasų konsolidavimo, todėl Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 32 ir 35 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-1968 nėra skubus. Be to, jame didžioji dalis nuostatų yra perteklinės (tai nurodyta ir Seimo kanceliarijos Teisės departamento išvadoje dėl įstatymo projekto).

Taip pat patikslintas Nutarimo projekto 2 punktas dėl įstatymų įsigaliojimo datos.

Nutarimo projektas svarstytas 2022 m. spalio 18 d. tarpinstituciniame pasitarime, po jo Nutarimo projektas darbo tvarka papildomai aptartas su Finansų ministerija ir darbo tvarka suderintas su Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupe.

Nutarimo projektą parengė Sveikatos apsaugos ministerijos Teisės skyriaus (vedėjas Donatas Keršis, tel. 205 5290, el. paštas donatas.kersis@sam.lt) patarėja Aušrinė Storpirstienė, tel. 219 3319, el. paštas ausrine.storpirstiene@sam.lt.

PRIDEDAMA. Nutarimo projektas, 5 lapai.

Socialinės apsaugos ir darbo ministrė,

Aušrinė Storpirstienė, tel. 219 3319, el. paštas ausrine.storpirstiene@sam.lt

pavadojanti sveikatos apsaugos ministrą

5

Monika Navickienė